

FINANČNÍ VZTAHY ČR A EU, ROZPOČET EU

Finanční vztahy ČR a EU

- ❑ Prostřednictvím společného rozpočtu dochází k přerozdělování finančních prostředků - z veřejných financí mezi členskými zeměmi.
- ❑ Výsledkem je, že **hospodářsky rozvinutější země přispívají do společného rozpočtu více, než z něj získávají — mají tzv. zápornou čistou pozici.**
- ❑ Naopak **hospodářsky méně rozvinuté země**, zejména země střední a východní Evropy, o které se rozšířila EU v posledních desetiletích, **získávají ze společného rozpočtu více finančních prostředků, než do něj přispívají — mají tzv. kladnou čistou pozici.**

Rozpočet EU

- ❑ Specifickému charakteru Evropské unie odpovídá i její **rozpočet**, z kterého jsou financovány například:
 - ❑ ***výdaje určené na zvýšení prosperity jednotlivých regionů EU a k překonání rozdílů mezi nimi,***
 - ❑ ***výdaje na podporu zemědělství či životního prostředí a na***
 - ❑ ***posílení bezpečnosti v Evropské unii i v jejím okolí.***
- ❑ **Evropská unie není státem, její výdaje jsou výrazně nižší než výdaje jednotlivých zemí,** které ze svých rozpočtů financují sociální politiku (dávky v nezaměstnanosti, sociální dávky, důchody atd.), zdravotnictví či zbrojení.
- ❑ **Příjmy Evropské unie jsou také do jisté míry specifické – kromě příspěvků od jednotlivých členských zemí disponuje EU i vlastními zdroji.**

Rozpočet EU

- ❑ Výši rozpočtu EU a způsob jeho financování členské státy stanoví na několik let dopředu.
- ❑ **Rozpočet EU je financován především z vlastních zdrojů EU,** které jsou doplněny o **další zdroje příjmů.**
- ❑ Vychází ze zásady, že **výdaje musí odpovídat výši příjmů.**
 - ❑ O výdajích rozpočtu rozhodují ***Rada EU a Evropský parlament*** na základě návrhu ***Evropské komise***.
- ❑ **Výdaje ročního společného rozpočtu Evropské unie jsou stanoveny víceletým finančním rámcem – ten určuje závazné limity,** které nesmí být v jednotlivých letech překročeny a nesmí překročit limit vlastních zdrojů.

Rozpočtové zásady

Rozpočet EU je sestavován na základě zásad v nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterými se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie.

- ☐ **zásada jednotnosti a správnosti rozpočtu**
- ☐ **zásada ročního rozpočtu**
- ☐ **zásada vyrovnanosti**
- ☐ **zásada zúčtovací jednotky - euro**
- ☐ **zásada univerzálnosti**
- ☐ **zásada specifikace**
- ☐ **zásada řádného finančního řízení**
- ☐ **zásada transparentnosti**

Zásady rozpočtu

Při přijímání rozpočtu EU musí být dodrženy tyto zásady:

❑ **zásada jednotnosti a správnosti rozpočtu:**

rozpočet je nástroj, kterým se pro každý rozpočtový rok stanoví a schvalují veškeré příjmy a výdaje, které se považují za nezbytné pro Evropské společenství a Evropské společenství pro atomovou energii;

❑ **zásada ročního rozpočtu:** rozpočet se schvaluje na období jednoho roku, tj. od 1. 1. do 31. 12;

❑ **zásada vyrovnanosti:** příjmy a výdaje rozpočtu EU musí být vždy vyrovnané – vzhledem k tomu, že rozpočet je sestavován na bázi odhadu, končí většinou přebytkem (ten je převeden do dalšího finančního období). V případě, že by rozpočet v daném roce skončil deficitem, musí být tento deficit v následujícím roce započítán do výdajů rozpočtu;

❑ **zásada zúčtovací jednotky:** rozpočet se sestavuje, plní i vyúčtovává v eurech;

❑ **zásada obecnosti:** celkové příjmy musí pokrývat celkové položky na platby. Až na výjimky uvedené ve finančním nařízení se všechny příjmy a výdaje vykazují v plné výši bez jakýchkoli vzájemných zápočtů;

❑ **zásada specifikace:** výdaje rozpočtu jsou přiřazeny do jednotlivých hlav a kapitol;

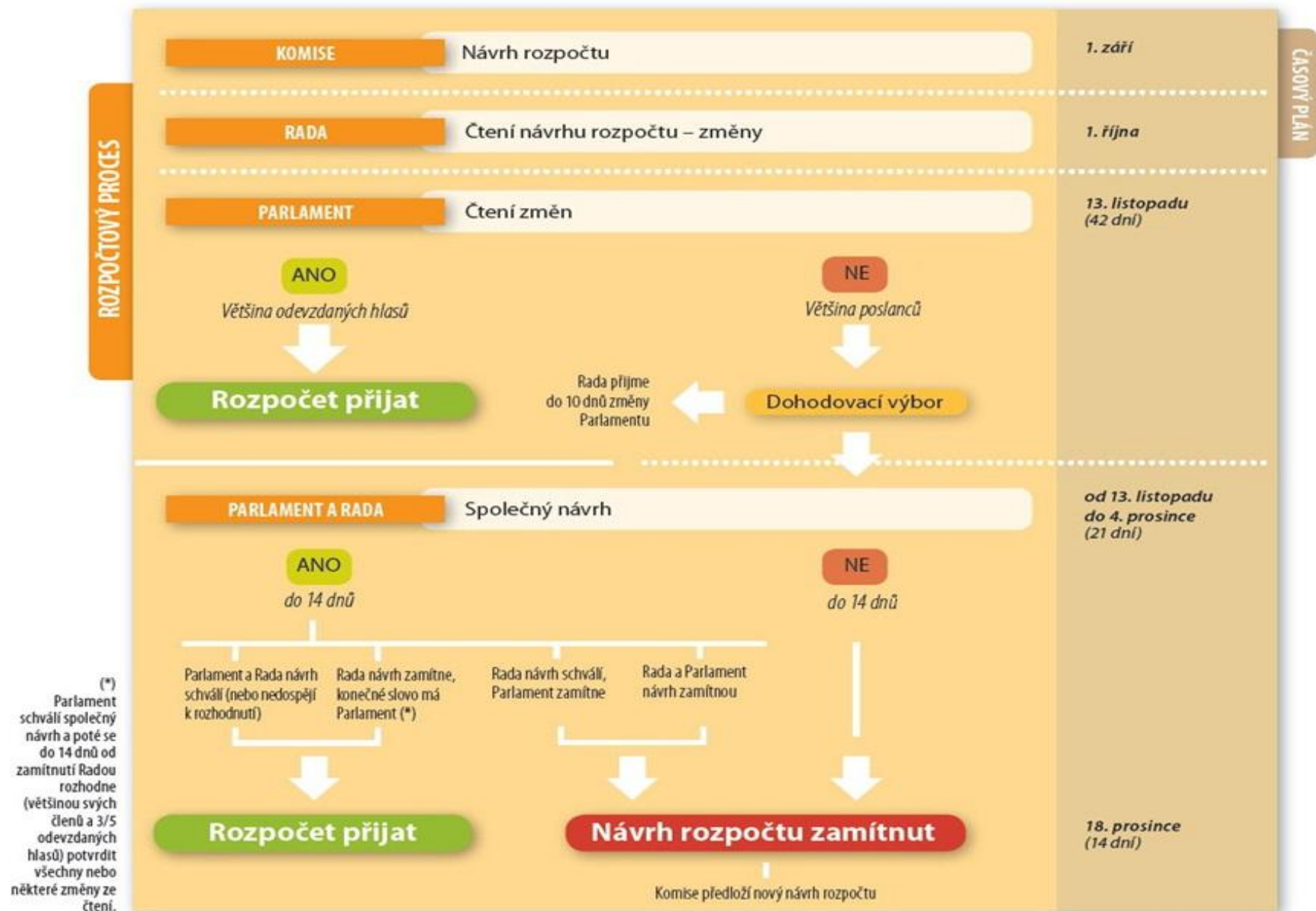
❑ **zásada řádného řízení:** použití položek rozpočtu musí být v souladu se zásadou řádného finančního řízení, tj. se zásadami hospodárnosti, účinnosti a efektivity;

❑ **zásada transparentnosti:** rozpočet a opravné rozpočty musí být na základě podnětu předsedy Evropského parlamentu zveřejněny v Úředním věstníku Evropských společenství, a to do dvou měsíců od jejich schválení s konečnou platností.

Rozpočtový proces -Tvorba a schvalování rozpočtu EU

- ❑ Rozpočet EU je schvalován zvláštním legislativním postupem (čl. 313-315 Smlouvy o fungování EU).
- ❑ Zpravidla v červnu předkládá Evropská komise návrh rozpočtu EU na následující rok.
 - ❑ Návrh je nejprve projednáván v přípravných orgánech Rady EU (Rozpočtový výbor, Výbor stálých zástupců - COREPER). V průběhu července je čtení v Radě EU ukončeno a Rada EU tak k návrhu rozpočtu přijímá svoji pozici.
- ❑ V průběhu září probíhá čtení návrhu v Evropském parlamentu (EP). EP přijímá pozměňující návrhy k pozici Rady zpravidla v říjnu.
- ❑ Na konci října je pak svolán Dohodovací výbor, kdy je třeba do 21 dnů dosáhnout kompromisu mezi pozicí Rady a pozměňujícími návrhy EP. V průběhu této lhůty tak dochází k vyjednávání mezi institucemi.
- ❑ V polovině listopadu je v rámci Dohodovacího výboru svolána Rada ECOFIN pro rozpočet, kde se členské státy zastoupené na úrovni ministrů/náměstků snaží dosáhnout dohody s EP o společném návrhu.
- ❑ Pokud ke společné dohodě dospějí, do 2 týdnů ji musí schválit obě složky rozpočtového orgánu (tj. Rada EU a EP). V prosinci tak může předseda EP oficiálně vyhlásit schválení rozpočtu EU na následující rok.
- ❑ Pokud však k dohodě mezi institucemi nedorazí, vydá Komise nový návrh rozpočtu, o kterém instituce dále jednají, pokud není dohody dosaženo do konce roku, do schválení rozpočtu funguje EU na základě tzv. rozpočtového provizoria.

Schéma schvalování rozpočtu EU

Rozpočet EU- příjmy

- ❑ Rozpočet EU je na období 2021–2027 financován z vlastních zdrojů, které tvoří převažující část příjmů rozpočtu EU. Vlastní zdroje jsou doplněny **dalšími zdroji**.
- ❑ Hlavními zdroji příjmů (vlastní zdroje) pro rozpočet na období 2021–2027 jsou *příspěvky členských států na základě jejich hrubého národního důchodu, zdrojů založených na dani z přidané hodnoty a cel*.
 - ❑ Mezi příjmy, které se odvádějí do rozpočtu EU, patří:
 - *příspěvky členských zemí,*
 - *dovozní cla na výrobky ze států mimo Unii,*
 - *nový příspěvek z nerecyklovaných plastových obalových odpadů a*
 - *pokuty uložené podnikům za porušení předpisů EU.*

Příjmy rozpočtu EU

Vlastní zdroje:

- ❑ *cla na výrobky ze států mimo Unii,*
- ❑ zdroj založený na dani z přidané hodnoty (**DPH**),
 - ❑ zdroj z hrubého národního důchodu (**HND**) každé země v souladu s tím, jak je bohatá,
 - ❑ zdroj z nerecyklovaných plastových obalových materiálů (**zdroj z plastů**).
- ❑ Mezi navrhované **vlastní zdroje nové generace** mají patřit:
 - ❑ příjmy ze systému pro obchodování s emisemi,
 - ❑ příjmy z mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích,
- ❑ příjmy z dočasného zdroje založeného na statistice ze zisku společností.

Další zdroje (tzv. různé):

- ❑ daně z mezd zaměstnanců EU,
- ❑ příjmy z administrativních operací institucí,
- ❑ příspěvky třetích států na programy EU,
- ❑ úroky z opožděných splátek, z prodlení,
- ❑ pokuty,
- ❑ přebytky z předcházejícího roku apod.

Rozpočet EU – výdaje

- ❑ Výdaje z rozpočtu EU jsou rozděleny do širších kategorií, tzv. okruhů, a jsou odrazem aktuálních výzev a priorit, které si Unie v daném období stanovila.
- ❑ V celkových výdajích rozpočtu EU jsou obsaženy výdaje všech evropských institucí.
- ❑ Největší část představují **výdaje Komise**, neboť ty zahrnují nad rámec administrativních výdajů Komise také všechny **výdaje na politiky EU** – např. na zemědělství a rozvoj venkova, politiku soudržnosti, vnější vztahy, výzkum, životní prostředí, a další.

Rozpočet EU – výdaje

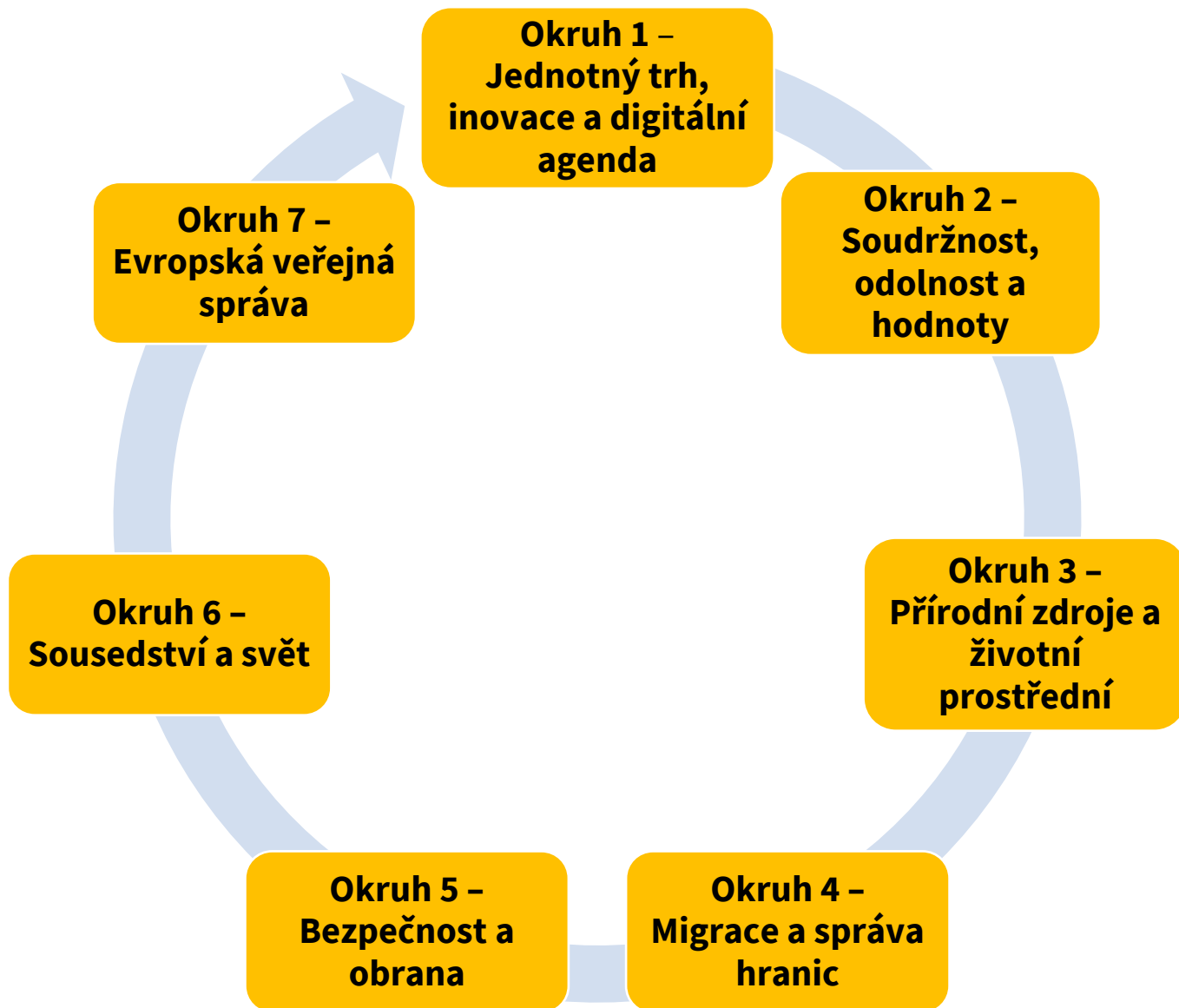
❑ Výdaje rozpočtu EU směřují především do oblasti:

- *zemědělství a životního prostředí,*
- *na snižování rozdílů mezi státy či regiony EU a posilování jejich rozvoje (podpora konkurenceschopnosti, výzkumu, vzdělávání atd.)*
- *na zajištění bezpečnosti a stability uvnitř Evropské unie i mimo ni.*

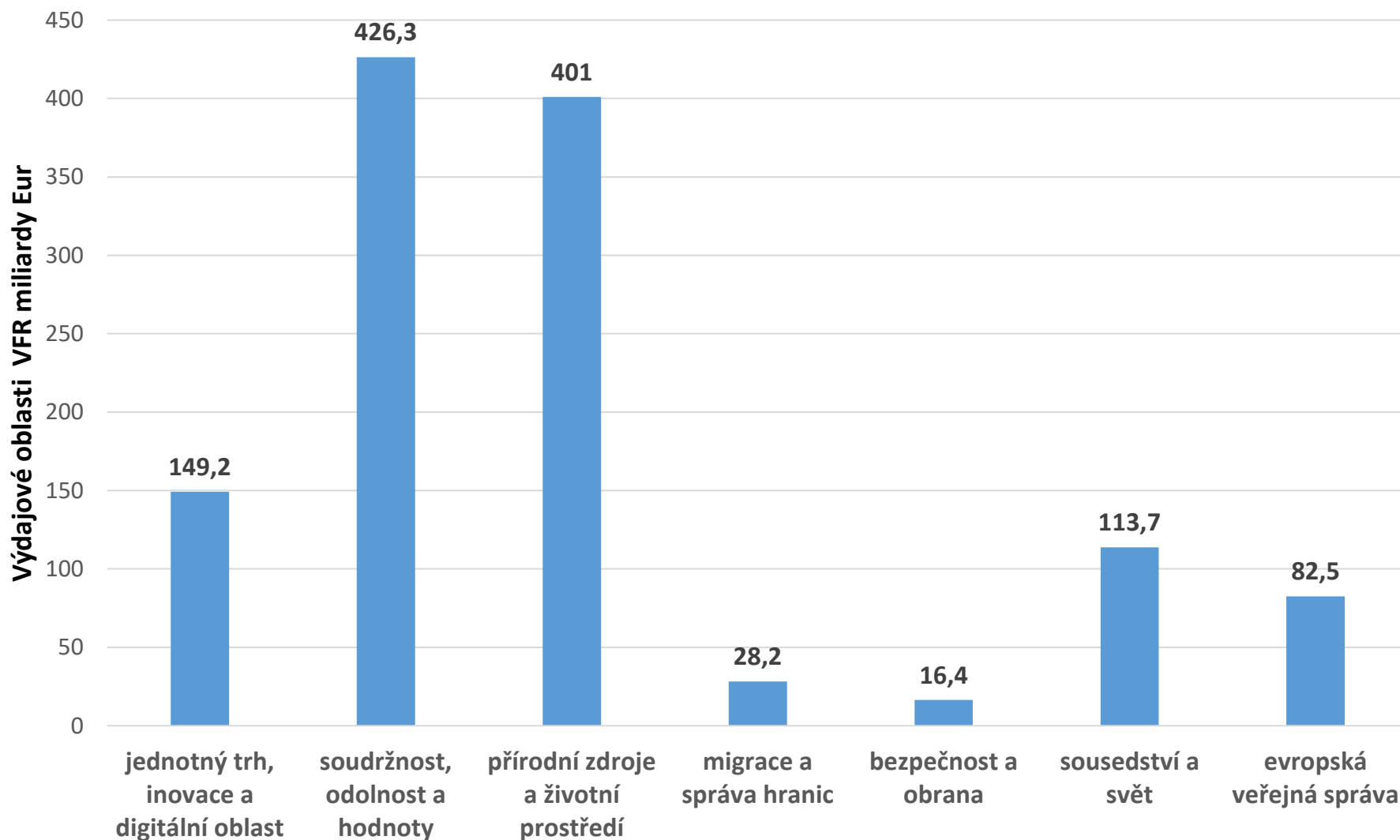
Rozpočet EU – výdaje

- ❑ **Nově výdaje rozpočtu zahrnují program EU pro zdraví**, který má poskytnout pevný základ pro činnost EU v oblasti zdraví na základě zkušeností získaných během pandemie covid-19.
 - ❑ **Oblast výzkumu a inovací -program Horizont Evropa,**
 - ❑ **Oblast bezpečnosti a obrany -nový Evropský obranný fond,**
 - ❑ **Program pro mladé lidi Erasmus+ a Evropský sbor solidarity.**
- ❑ **Na podporu nejohroženějších regionů** s vysokými emisemi uhlíku při jejich přechodu na klimaticky neutrální ekonomiku byl zřízen nový **Fond pro spravedlivou transformaci.**
 - ❑ **V období 2021-2027 je věnována značná pozornost programu Digitální Evropa**, který *má podpořit digitální transformaci a rozsáhlé zavádění a využívání klíčových digitálních technologií*, mezi něž patří aplikace umělé inteligence a nejmodernější nástroje kybernetické bezpečnosti.

Výdaje rozpočtu EU zahrnují sedm okruhů:

Víceletý finanční rámec 2021-2027 – hlavní výdajové oblasti v běžných cenách (mld. Eur)

Rozpočet EU- 2021

Rozpočet EU na rok 2021 (v mil. EUR)

	Rozpočet 2020		Rozpočet 2021		Rozdíl v %	
	závazky	platby	závazky	platby	závazky	platby
1. Jednotný trh, inovace a digitál	21 869,0	19 154,7	20 816,6	17 191,6	-5,06%	-11,42%
2. Koheze, odolnost a hodnoty	66 213,6	62 054,5	52 861,9	66 153,8	-25,26%	6,20%
<i>2a Hospodářská, sociální a územní koheze</i>	58 568,1	55 208,6	48 190,5	61 867,9	-21,53%	10,76%
<i>2b Odolnost a hodnoty</i>	7 645,5	6 845,8	4 671,4	4 285,9	-63,67%	-59,73%
3. Přírodní zdroje a životní prostředí	59 936,5	58 662,5	58 568,6	56 804,2	-2,34%	-3,27%
4. Migrace a řízení hranic	2 367,8	2 168,0	2 278,8	2 686,2	-3,90%	19,29%
5. Bezpečnost a obrana	831,4	814,2	1 709,3	670,6	51,36%	-21,40%
6. Sousedství a svět	10 848,6	9 603,3	16 097,2	10 811,0	32,61%	11,17%
7. Evropská veřejná správa	10 222,3	10 225,3	10 448,3	10 449,6	2,16%	2,15%
Zvláštní nástroje	1 594,9	1 425,6	1 470,8	1 293,5	-8,43%	-10,22%
Celkem	173 884,1	164 108,0	164 251,5	166 060,5	-5,86%	1,18%

Rozpočet EU- 2022

ROZPOČET EU NA ROK 2022 (V MIL. EUR)						
v mil. EUR	Rozpočet 2021		Rozpočet 2022		Rozdíl v %	
	závazky	platby	závazky	platby	závazky	platby
1. Jednotný trh, inovace a digitál	20 816,6	17 191,9	21 775,1	21 473,5	4,40%	19,94%
2. Koheze, odolnost a hodnoty	53 097,9	66 361,5	56 039,0	62 052,8	5,25%	-6,94%
<i>2a Hospodářská, sociální a územní koheze</i>	48 192,1	61 868,3	49 708,8	56 350,9	3,05%	-9,79%
<i>2b Odolnost a hodnoty</i>	4 905,8	4 493,2	6 330,2	5 701,8	22,50%	21,20%
3. Přírodní zdroje a životní prostředí	58 574,1	56 356,2	56 235,4	56 601,8	-4,16%	0,43%
4. Migrace a řízení hranic	2 278,8	2 686,2	3 091,2	3 078,3	26,28%	12,74%
5. Bezpečnost a obrana	1 709,3	670,6	1 785,3	1 237,9	4,26%	45,82%
6. Sousedství a svět	16 697,0	11 261,0	17 170,4	12 916,1	2,76%	12,81%
7. Evropská veřejná správa	10 442,8	10 444,1	10 620,1	10 620,2	1,67%	1,66%
Zvláštní nástroje	3 216,7	3 039,4	2 799,2	2 622,8	-14,92%	-15,88%
Celkem	166 833,2	168 011,0	169 515,8	170 603,3	1,58%	1,52%

Rozpočet EU – 2023

Rozpočet EU na rok 2023 (v milionech eur)		
Okruhy	Závazky	Platby
1. Jednotný trh, inovace a digitální oblast	21 548	20 901
2. Soudržnost, odolnost a hodnoty	70 587	58 059
3. Přírodní zdroje a životní prostředí	57 259	57 456
4. Migrace a správa hranic	3 727	3 038
5. Bezpečnost a obrana	2 117	1 208
6. Sousedství a svět	17 212	13 995
7. Evropská veřejná správa	11 311	11 311
Zvláštní nástroje	2 855	2 680
Celkem	186 617	168 649
Prostředky jako % HND (hrubý národní důchod)	1,14%	1,03%

Rozpočet EU

- ❑ Rozpočet EU [Rozpočet on-line](#)
- ❑ Návrh rozpočtu EU – rok 2025
- ❑ Rozpočet EU na rok 2025 – výdaje
- ❑ Rozpočet EU na rok 2025 – příjmy

Co je dlouhodobý rozpočet EU?

- ❑ **Finanční perspektiva** představuje **víceletý finanční rámec EU** (původně pětiletý, od roku 1993 sedmiletý), který je přijímán ve formě meziinstitucionální dohody, tj. dohody mezi Evropskou komisí, Evropským parlamentem a Radou EU.
- ❑ Od roku 1988 funguje EU s dlouhodobými rozpočty, jež se nazývají **víceleté finanční rámce (VFR)**.
- ❑ **Dlouhodobé rozpočty poskytují** stabilní rámec stanovující **celkové výdajové limity s cílem:**
 - *sladit výdaje s politickými prioritami EU,*
 - *zvýšit předvídatelnost financí EU pro spolufinancovatele a příjemce finančních prostředků,*
 - *zajistit rozpočtovou kázeň,*
 - *usnadnit přijímání ročního rozpočtu EU.*

Víceletý finanční rámec - vývoj

- ❑ V průběhu osmdesátých let docházelo k prohlubování politické a institucionální nestability v oblasti financování Evropských společenství a zvyšoval se tlak na společný rozpočet ES.
- ❑ Najít politickou shodu mezi členskými státy při každoročním schvalování rozpočtu ES *bylo stále obtížnější*, což bylo způsobeno *nadměrnými požadavky na výdajové straně a zároveň nedostatkem prostředků na příjmové straně rozpočtu* a rozdílnými zájmy jednotlivých členů Společenství.
- ❑ Na výdajové straně byla nejproblémovější **společná zemědělská politika**, která díky svému nastavení a pravidlům **vyžadovala stále větší objem finančních prostředků**.
- ❑ Na příjmové straně rozpočtu se ve stejné době také vyskytly potíže – **původní zdroje příjmů rozpočtu nestačily pokrývat stále rostoucí finanční požadavky na výdajové straně rozpočtu**.

Dlouhodobý rozpočet EU- Víceletý finanční rámec

- ❑ Finanční rámec stanoví rozpočtové priority Evropské unie na střednědobé období a určuje stropy výdajů pro každou z priorit na jednotlivé roky.
- ❑ V současnosti pokrývá **víceletý finanční rámec EU** období sedmi let. Nyní je období 2021-2027.
- ❑ VFR stanoví limity (tzv. stropy) ročních výdajů EU týkající se:
 - celkových závazků v daném roce,
 - celkových plateb v daném roce,
 - závazků a plateb v jednotlivých výdajových oblastech EU (tzv. okruzích).

Víceletý finanční rámec

- ❑ Výše stropů je ve víceletém finančním rámci vyjádřena v cenách roku, ve kterém byl daný finanční rámec odsouhlasen.
- ❑ Mezi hlavní cíle víceletého finančního rámce EU patří:
 - *udržet rozpočtovou disciplínu Unie,*
 - *kontrolovat rozpočtové výdaje a navázat lepší spolupráci mezi unijními institucemi při schvalování ročního rozpočtu Společenství.*
- ❑ Víceletý finanční rámec tak přispívá především k větší stabilitě financování EU.

VFR- závazky a platby

❑ **Celkové závazky** odpovídají **maximální výši právních závazků** (jako jsou smlouvy nebo granty), které může EU v daném roce uzavřít. Tyto částky nemusejí být nutně vyplaceny v témže roce, ale mohou být rozloženy do následujících rozpočtových roků.

❑ **Rozpočet** však zároveň **vyžaduje flexibilitu, aby bylo možné řešit neočekávané problémy** (jako jsou krize a mimořádné události) a reagovat na změny výdajových priorit.

❑ **Celkové platby jsou skutečné částky vynaložené** v daném roce. Vyplývají z právních závazků přijatých v témže roce nebo v předchozích letech.

❑ Účelem těchto limitů je:

- ✓ řídit celkový objem rozpočtu EU
- ✓ zachovat částky pro každou oblast v souladu s prioritami EU

❑ **Součástí VFR jsou proto rezervy** a „**zvláštní nástroje**“, které mají zajistit, že i za nepředvídaných okolností lze peníze použít tam, kde jich je nejvíce zapotřebí, a tehdy, kdy je jich nejvíce zapotřebí.

Dlouhodobý rozpočet EU na období 2021–2027 a prioritní oblasti

❑ Pro financování dlouhodobých priorit EU v různých oblastech politik a zároveň pro řešení neočekávaných výzev, **dlouhodobý rozpočet zahrnuje na období 2021–2027 komplexní finanční balíček**, který kombinuje:

- ❖ **1 216 miliard eur** jako součást víceletého finančního rámce (v běžných cenách),
- ❖ **807 miliard eur** v rámci mimořádného nástroje **na podporu oživení Next Generation EU (NGEU)** v běžných cenách.
- ❑ V rámci revize **v polovině období byl VFR na období 2021–2027 dále posílen o 64,6 miliardy eur** na financování priorit, jako je podpora Ukrajiny, migrace a vnější činnost.

Dlouhodobý rozpočet EU na období 2021–2027

- ❑ Stávající VFR se vztahuje na období 2021–2027.
- ❑ **Financování EU z VFR** se zaměřuje na **nové a posílené priority** napříč oblastmi politik EU, včetně ekologické a digitální transformace.
- ❑ **Revize prostřednictvím kombinace nových a stávajících finančních prostředků navyšuje rozpočet o 64,6 miliardy eur a zahrnuje:**
 - ✓ vytvoření **Nástroje pro Ukrajinu**,
 - ✓ zřízení Platformy strategických technologií pro Evropu (**STEP**),
 - ✓ mechanismus na pokrytí dodatečných nákladů na financování nástroje na podporu oživení **Next Generation EU**,
 - ✓ dodatečné finanční prostředky na řízení migrace a mezinárodní partnerství,
 - ✓ posílení některých zvláštních nástrojů.

Nový nástroj na podporu oživení – Next Generation EU

- ❑ **Fond na podporu oživení** má Unii poskytnout prostřednictvím nástroje **Next Generation EU (NGEU)** prostředky k řešení výzev spojených s pandemií covidu-19.
- ❑ **Komplexní balíček** ve výši 1 824,3 miliard eur, který **spojuje víceletý finanční rámec (VFR) a Nástroje EU pro příští generaci (Next generation EU)**.

Nový nástroj na podporu oživení – Next Generation EU

❑ Finanční prostředky z NGEU jsou přiděleny sedmi samostatným programům:

❑ *Nástroj pro obnovu a odolnost (RFF),*

❑ *ReactEU,*

❑ *Horizon Europe,*

❑ *InvestEU,*

❑ *Rozvoj venkova,*

❑ *Just Transition Fund (Fond pro spravedlivou transformaci) a RescEU.*

❑ Finance se mají dle dohody vyplácet do konce roku 2026.

Nový nástroj na podporu oživení – Next Generation EU

Nástroj	Suma
Nástroj pro obnovu a odolnost	672,5 miliardy eur
– z toho půjčky	360 miliard eur
– z toho granty	312,5 miliardy eur
<i>ReactEU</i>	47,5 miliardy eur
<i>Rozvoj venkova</i>	7,5 miliardy eur
<i>Horizon Europe</i>	5 miliard eur
<i>InvestEU</i>	5,6 miliardy eur
<i>Just Transition Fund</i>	10 miliard eur
<i>RescEU</i>	1,9 miliardy eur
Celkem	750 miliard eur

Rozpočet EU- odkazy

- ❑ Aktuální výši rozpočtu EU naleznete v sekci [Roční rozpočty Evropské unie](#). [Roční rozpočty Evropské unie](#).
- ❑ [Financování rozpočtu EU - Consilium](#)
- ❑ [Hospodaření EU | Ministerstvo financí ČR](#)
- ❑ [Dlouhodobý rozpočet EU - Consilium](#)
- ❑ <https://tvorimevropu.cz/evropska-unie/vicelety-financni-ramec/>